

**Szentes Kistérség
Többcélú Társulása**

**szociális
szolgáltatástervezési
konceptiója**

Készült Szentesen 2006. novemberében a Polgármesteri Hivatal Szociálpolitikai Osztályán

Bevezető

A szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. tv.(továbbiakban: **Szt.**) 92 § (3) bekezdése értelmében a legalább 2000 lakosú települési önkormányzat a területén élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít, melynek tartalmát a helyi önkormányzat két évente felülvizsgálja és aktualizálja. Amennyiben a települések egyes szociális feladataikat **társulás keretében látják el**, a szolgáltatások tekintetében a szolgáltatástervezési koncepciót **a társulás készíti el**, a 2005. évi CLXX. törvény rendelkezései szerint **2006. december 31-ig**

A koncepció elsősorban tartalmazza:

- a) a lakosság szám alakulását, a korösszetételét, a szolgáltatások iránti igényeket,
- b) az ellátási kötelezettség teljesítésének helyzetét,
- c) a szolgáltatások működtetési, finanszírozási kereteit,
- d) az egyes ellátotti csoportok sajátosságaihoz kapcsolódóan a speciális ellátási formák, szolgáltatások biztosításának szükségességét.

Fontos figyelembe venni azt a törvényi rendelkezést, mely szerint a társulás által készített koncepciónak **illeszkednie kell a megyei önkormányzat által készített koncepcióhoz**.

Az alapkoncepciónak kell kijelölnie a fő irányvonalat, melynek mentén meg kell határozni a szociális szolgáltatások fejlesztésének alapelveit, áttekinteni az intézmények munkáját és a még hiányzó ellátási formák bevezetésének lehetőségét.

Az önkormányzati szociális igazgatás, a szociális szolgáltatások biztosításánál is kézzelfoghatóvá válnak az uniós elvek. Az alapvető szociális szolgáltatások elérhetőségének biztosítása, minőségük garantálása olyan feladatok, amelyek még hosszú évekre meghatározzák a szociálpolitikai teendőket.

A szentesi kistérség

A szentesi kistérség a dél-alföldi régióban, Csongrád megye északkeleti részén fekszik. Természetes határai a Tisza és a Hármas-Körös Ny-ról illetve É-K-ről. A keleti és déli oldalon Békés megyével, valamint a hódmezővásárhelyi statisztikai kistérség településeivel szomszédos, annak közigazgatási határai képezik a kistérség határát.

A kistérség egyetlen városa és egyben központja Szentes, körülötte hét település helyezkedik el: Árpádhalom, Derekegyház, Eperjes, Fábianszabó, Nagytőke, Nagymágocs és Szegvár. A térséghez legközelebb fekvő nagyobb kulturális és gazdasági centrum Szeged.

A kistérség lakossága a 2005. január 1-i állapot szerint 45.252 fő volt, ami Csongrád megye lakosságának 10,51%-át teszi ki. A kistérség területe 813,88 km², a megye területének 19,09 %-a. Népsűrűsége átlagosan 55,10 fő/km², ami a megyei átlagtól (100,06 fő/km²) jóval alacsonyabb.

A Szentés Kistérség Többcélú Társulásához tartozó települések területe, népessége, népsűrűsége 2006. január 1. (Forrás: KSH, ÖTM)

Település	Terület (km ²)	Állandó népesség (fő)	Népsűrűség (fő/km ²)
Árpádhalom	45,20	597	13,21
Derekegyház	53,79	1836	34,13
Eperjes	73,93	650	8,79
Fábiánsebestyén	71,73	2291	31,94
Nagymágocs	75,08	3444	45,87
Nagytőke	54,68	486	8,89
Szegvár	86,22	4988	57,85
Szentés	353,25	30551	86,49
Kistérség összesen:	813,88	44.843	55,10

A kistérségek megállapításáról, lehatárolásáról és megváltoztatásának rendjéről szóló 244/2003. (XII.18.) Korm. rendelet értelmében létrehozott kistérség területfejlesztési-statisztikai területi egység, amelyben a 8 ide tartozó település intézményesült formában is együttműködik a Szentés Kistérség Többcélú Társulása keretein belül.

Természeti adottságok

Természetföldrajzi viszonyait tekintve a kistérség az Alföld déli részén a Tisza bal partján, a Tisza és Körös találkozásától D-K-re fekszik. Geomorfológiai szempontból jellegzetesen sík terület, mely geotermikus energiában rendkívül gazdag.

Földrajzilag két jellegzetes alföldi középtáj területéhez tartozik. Eszerint az Alsó-Tiszavidék és a Körös-Maros köze része, ami meghatározza a táj karakterét.

Védett természeti kincse a Körös-Maros Nemzeti Parkba tartozó cserebökényi szikes pusztá.

Településszerkezet

A vidék ősi idők óta lakott terület. Az időszakos elnéptelenedéseket követően azonban mindig újra benépesült. Az elpusztult települések neveit ma a határrészek viselik, vagy az újratelepült rész vitte tovább a nevet.

A központi település Szentés, Tisza parti város. Karéjos elhelyezkedéssel fogják körbe a községek és a külterület. A térségben a települések egymástól nagy távolságokra fekszenek, lakosság számukhoz képest nagy területűek, ezért népsűrűségük alacsony. A külterületi lakott területek közigazgatási szempontból valamelyik településhez tartoznak.

A térség hagyományosan tanyás térség. Az egyedülállóan magyar, magányos településforma elterjedtségét az is kifejezi, hogy már 1986-ban tanyás térséggé nyilvánították. A hagyományos tanyavilágon kívül mezőgazdasági üzemi lakótelepek, zártkert területek, külterületi lakott hely elnevezésekkel találkozunk, ami jelzi az úgynevezett belterületen kívülséget, de azt is, hogy ott jelentős számban élnek emberek.

Demográfiai adatok

A lakosság korösszetételének változása

Korcsoportos bontás – állandó népesség adatállománya **2003. év**

	Korcsoport			Összesen
	0-18 éves	19-60 éves	61-110 éves	
Árpádhalom	129	369	116	614
Derekegyház	343	1103	443	1889
Eperjes	118	391	186	695
Fábiánsebestyén	418	1415	501	2334
Nagymágocs	635	1945	922	3502
Nagytóke	97	298	110	505
Szegvár	1071	2943	1001	5015
Szentes	6391	18458	6299	31148
Összesen	9202	26922	9578	45702

Korcsoportos bontás – állandó népesség adatállománya **2004. év.**

	Korcsoport			Összesen
	0-18 éves	19-60 éves	61-110 éves	
Árpádhalom	128	373	115	616
Derekegyház	333	1070	450	1853
Eperjes	106	366	184	656
Fábiánsebestyén	403	1396	510	2309
Nagymágocs	626	1899	949	3474
Nagytóke	94	281	122	497
Szegvár	1055	2865	1107	5027
Szentes	6170	18307	6362	30839
Összesen	8915	26557	9799	45271

Korcsoportos bontás – állandó népesség adatállománya **2005. év.**

	Korcsoport			Összesen
	0-18 éves	19-60 éves	61-110 éves	
Árpádhalom	123	385	95	603
Derekegyház	330	1068	428	1826
Eperjes	106	355	189	650
Fábiánsebestyén	413	1375	503	2291
Nagymágocs	638	1881	950	3469
Nagytóke	91	259	151	501
Szegvár	1042	2961	1042	5045
Szentes	6033	18126	6392	30551
Összesen	8776	26410	9750	44936

A népesség korösszetétele hasonlóan az országoshoz az idősebb korcsoport felé tolódik, amely egyfajta iránymutatás, hogy a szociális területen milyen fejlesztések szükségesek. A külterületen élők intézményhiányból eredő hátrányának csökkentése, az idős ember otthonában történő ellátásának bővítése a cél.

Munkanélküliség a kistérségben

A térség munkaerő-piaci helyzetét továbbra is a korábbi éveknek megfelelő nagyságrendi periodicitás jellemezi.

A munkaerő-piac kedvező lehetőségeit jelentik azok a *szezonális és alkalmi jellegű munkák*, amelyek csak átmeneti jelleggel javítanak a szám adatokon, bár a munkavállalásnak ez a módja továbbra is meghatározója a foglalkoztatásnak. A regisztrált álláskeresők számát növelik az *alkalmi munkavállalók is*.

Szentes és térsége 2006. október havi fontosabb számadatai a következők:

A regisztrált álláskeresők száma 1489 fő, amely 26 fő csökkenést jelent a megelőző havi értékhez képest (augusztus hónap → 1515 fő). Munkanélküli ellátásban 491 fő részesült. A vizsgált időszakban 131 fő jelent meg új ellátottként, 36 fő új-, 153 fő pedig visszatérő regisztráltként került nyilvántartásba.

Az álláskeresők **településenkénti megoszlása** a vizsgált hónapban az alábbiak szerint alakult:

Település neve	Regisztrált fő	Ellátott fő	Nyilvántartott állás-keresők aránya
Árpádhalom	16	3	7,7
Derekegyház	54	11	7,8
Eperjes	24	6	11,1
Fábiánsebestyén	91	24	9,4
Nagymágocs	74	20	6,1
Naytöke	19	7	10,4
Szegvár	178	52	9,4
Szentes	1033	368	7,6
Összesen	1489	491	7,9

Szentes és az egyes települések értékei az egyes aktuális vizsgálati időszakokban folyamatosan változnak. Különösen szembetűnő változások figyelhetők meg települési vonatkozásban: a kisebb települések érzékenyebben reagálnak a munkaerőpiac változásaira.

Nemzetgazdasági ágak vonatkozásában kevés a változás: az új ellátottak legnagyobb része elsősorban a feldolgozóiparral (22 %), a mezőgazdasággal (17 %) és a kereskedelemmel (16 %) kapcsolatos.

Iskolai végzettségük alapján jelenleg a szakmunkásképzőt (32 %) és az általános iskolát végzettek (28 %) vannak a legnagyobb számban, de jelentős a szakközépiskolát végzettek száma is (20 %).

A végzettség szerinti értékeket és megoszlásokat a 2006. október havi adatok alapján a következő táblázat szemlélteti:

Megnevezés	Összes fő	Megoszlás %
8 általánosnál kevesebb	-	-
általános iskola	144	60,00
szakmunkásképző iskola	49	20,42
szakiskola	10	4,17
szakközépiskola	11	4,58
technikum	-	-
gimnázium	3	1,25
főiskola	8	3,33
egyetem	15	6,25
összesen	240	100

A regisztráltak *nemenkénti megoszlásáról* elmondható, hogy a munkavállalók közül nők—férfiak aránya 51—49 %.

Állománycsoportonkénti megoszlás alapján a fizikai foglalkozásúak képezik a döntő többséget: nagyságrendjük 75 % (1121 fő).

Az *életkor szerinti megoszlást* a következő táblázat mutatja be:

Korcsoport	Férfi	Nő	Összesen
17 év alatt	-	4	4
17-20 éves	45	42	87
21-25 éves	131	128	259
26-35 éves	203	239	442
36-45 éves	156	190	346
46-50 éves	67	75	142
51-55 éves	83	60	143
56-60 éves	39	26	65
60 év felett	-	1	1
Összesen	724	765	1489

A munkanélküliek közül a *pályakezdők* még mindig jelentős részt képviselnek, bár csökkentés tapasztalható az előző év hasonló időszakához viszonyítva.

Nemenkénti vonatkozásban a pályakezdők női—férfi aránya 56—44 %.

Korosztályukat megvizsgálva a 20-24 évesek vannak döntő többségben (144 fő – 72 %).

Iskolai végzettségüket tekintve a legmagasabb létszámban a szakközépiskolát végzett fiatalok vannak (61 fő – 31 %).

A pályakezdők elhelyezkedési esélyei kedvezőbb lehetőségekkel nyilvánulnak meg a különféle támogatási programok útján. A nagyobb létszámmal megjelenő pályakezdők munkaerő-piaci érvényesülése mindezek ellenére több hónapos lefutású.

A munkaügyi központ álláspontja szerint a gazdaság nem inspirálja a foglalkoztatói szférát. A különféle munkalehetőségek többnyire helyi vonatkozásúak és alkalmi- vagy rövid távú ajánlatok. A munkaadók egyre bizonytalanabb jövőképet rajzolnak meg, ami a

foglalkoztatásban is megnyilvánul: a munkaszerződések általában rövid- és határozott időre szólnak. A keresleti oldal is nagyobb részt alkalmi vonatkozású. A mezőgazdaság és az építőipar időszakos foglalkoztatása is legfőképp az alkalmi munkavállalásban valósul meg.

Az aktív támogatási formák és a kínálat továbbra is nagymértékben determinálja a sikeres közvetítéseket. A sikeres elhelyezés majdnem teljes egésze aktív támogatási eszköz segítségével történik.

Szentes és környékének munkaerő-piaci helyzetére továbbra is a viszonylagos stagnálás jellemző. Továbbra is fontos feladat a foglalkoztatás elősegítése az ismert hagyományos aktív foglalkoztatáspolitikai eszközök és új lehetőségek segítségével, amelyek a munkavállalók részére minden lehetséges módon biztosítani igyekeznek az elhelyezkedés és a munkához jutás lehetőségét.

Az önkormányzatok által biztosított pénzübeli és természetbeni szociális ellátások

„A szociális ellátás feltételeinek biztosítása – az egyének önmagukért és családjukért, valamint a helyi közösségeknek tagjaikért viselt felelősségen túl – az állam központi szerveinek és a helyi önkormányzatoknak a feladata.”

Az idézett törvény nevesíti azokat az alapellátási feladatokat, amelyeket az önkormányzatoknak el kell látniuk.

A települési önkormányzat az alábbi **szolgáltatásokat köteles biztosítani**

- szociális információs szolgáltatást,
- étkeztetést,
- házi segítségnyújtást.

Állandó lakosainak számától függően

- kétezer főnél több lakos esetében az előzőeken túl családsegítést,
- háromezer főnél több lakos esetében az előzően túl nappali ellátást,
- tízezer főnél több lakos esetében az előzőeken túl támogató szolgáltatást, jelzőrendszeres házi segítségnyújtást, közösségi ellátásokat és az idősök átmeneti elhelyezését,
- harmincezer főnél több lakos esetében az előzőeken túl átmeneti elhelyezési formákat.

A törvény értelmében a települési önkormányzatok a szociális szolgáltatásokat társulás útján is biztosíthatják.

A kistérség településein az alább felsorolt pénzübeli és természetbeni ellátásokat nyújtják:

Támogatás neve	Árpád-halom	Derek-egyház	Eperjes	Fábiánsebestyén	Nagy-mágocs	Nagy-tőke	Szeg-Vár	Szen-tes
Időskorúak járadéka	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Egészségkárosodottak rendszeres szociális segélye	igen	igen	igen	igen	igen	nem	igen	igen
Nem foglalkoztatottak rendszeres szociális segélye	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Lakásfenntartási támogatás	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Ápolási díj	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Átmeneti segély	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Temetési segély	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen
Adósságkezelési szolgáltatás	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	igen
Köztemetés	nem	igen	nem	igen	igen	igen	igen	igen
Közgyógyellátás	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen

A támogatásokkal kapcsolatos eljárási szabályokat a **szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény**, valamint az önkormányzatok helyi rendeletei határozzák meg. A támogatások összeghatárai minden esetben az öregségi nyugdíjminimum legkisebb összegén alapulnak.

Személyes gondoskodást nyújtó ellátások

Az alapellátás megszervezésével a települési önkormányzatok segítséget nyújtanak a szociálisan rászorulóknak részére saját otthonukban és lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális helyzetükből vagy más okból származó problémáik megoldásában.

Az ellátási formák településenként:

Az ellátás neve	Árpád-halom	Derek-egyház	Eperjes	Fábiánsebestyén	Nagy-mágocs	Nagy-tóke	Szeg-Vár	Szentes
szociális információs szolgáltatás	nem	nem	nem	igen	igen	nem	Igen	igen
étkeztetés	nem	igen	igen	igen	igen	igen	Igen	igen
házi segítségnyújtás	igen	igen	igen	igen	igen	nem	Igen	igen
jelzőrendszeres házi segítségnyújtás	nem	igen	nem	nem	nem	nem	Igen	igen
családsegítés	nem	nem	nem	igen	Igen	nem	Igen	igen
falu-, tanyagondnoki szolgáltatás	nem	nem	igen	nem	nem	nem	nem	igen
közösségi ellátások	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem
támogató szolgáltatás	nem	nem	nem	nem	nem	nem	Igen	igen
nappali ellátás	nem	nem	nem	igen	Igen	nem	Igen	igen

(Szegvár és Szentes esetében a támogató szolgáltatást nem önkormányzati intézmény biztosítja)

A települési önkormányzat étkeztetés keretében biztosítja a szociálisan rászorulóknak a legalább napi egyszeri meleg étkezést, népkonyhai ellátás keretében napi egyszeri egy tál meleg ételt a szociálisan rászorult – elsősorban hajléktalan – személyeknek.

Házi segítségnyújtás keretében gondoskodik azokról az időskorú személyekről, akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből, egészségi állapotuk miatt nem képesek. Ezen belül gondozási (ebédeltetés, bevásárlás, gyógyszeríratás-kiváltás, fürdetés), valamint szolgáltatási (mosás, vasalás, takarítás) tevékenységet végeznek.

A **jelzőrendszeres házi segítségnyújtás** a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló idős, fogyatékos személyeknek nyújt biztonságot.

Közösségi ellátás keretében biztosítja a pszichiátriai betegek nappali ellátását, melynek keretében a rászorulók bio-pszicho-szociális rehabilitációját végzik. Mindezeket egyéni, személyes, az ellátottal egyetértésben történő szükségletfelmérés előzi meg, majd ebből kiindulva egyénre szabott program alapján folyik a foglalkozás.

Nappali ellátás keretében az idősek klubjaiban elsősorban a saját otthonukban élő, önmaguk ellátására részben képes időskorúak részére biztosítanak lehetőséget napközbeni tartózkodásra, étkezésre, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére.

A **családsegítés** célja a szociális és mentális problémák esetén az életvezetési nehézségek elhárításának és feloldásának, továbbá a helyi szociális szükségletek feltárásának és megoldásának elősegítése.

Az étkeztetés ellátotti létszámának alakulása 2004-2006 között

<i>Kistérségi települések</i>	<i>Étkeztetés</i>		
	2004.	2005.	2006.
Árpádhalom	51	47	0
Derekegyház	132	125	81
Eperjes	18	24	19
Fábiánsebestyén	30	30	24
Nagymágocs	92	89	86
Nagytóke	32	35	8
Szegvár	45	39	43
Szentes	173	237	230

A házi segítségnyújtás ellátotti létszámának alakulása 2004-2006 között

<i>Kistérségi települések</i>	<i>Házi segítségnyújtás</i>		
	2004.	2005.	2006.
Árpádhalom	20	18	10
Derekegyház	90	85	53
Eperjes	5	5	6
Fábiánsebestyén	22	24	22
Nagymágocs	10	10	14
Nagytóke	0	0	0
Szegvár	15	13	5
Szentes	28	29	36

A családsegítés ellátotti létszámának alakulása 2004-2006 között

<i>Kistérségi települések</i>	<i>Családsegítés</i>		
	2004.	2005.	2006.
Árpádhalom	0	0	0
Derekegyház	0	0	0
Eperjes	0	0	0
Fábiánsebestyén	0	14	27
Nagymágocs	0	17	67
Nagytóke	0	0	0
Szegvár	292	208	72
Szentes	593	464	671

A falugondnoki szolgálat ellátotti létszámának alakulása 2004-2006 között

<i>Kistérségi települések</i>	<i>Falugondnoki szolgálat</i>		
	2004.	2005.	2006.
Árpádhalom	0	0	0
Derekegyház	0	0	0
Eperjes	43	40	22
Fábiánsebestyén	0	0	0
Nagymágocs	0	0	0
Nagytóke	0	0	0
Szegvár	0	0	0
Szentes	0	124	283

Az idősök klubja ellátotti létszámának alakulása 2004-2006 között

<i>Kistérségi települések</i>	<i>Idősök klubja</i>		
	2004.	2005.	2006.
Árpádhalom	0	0	0
Derekegyház	0	0	0
Eperjes	0	0	0
Fábiánsebestyén	0	30	29
Nagymágocs	26	24	24
Nagytóke	0	0	0
Szegvár	39	42	42
Szentes	181	169	150

Civil szervezetek

A szociális munka területén is sok segítséget nyújthatnak az önszerveződő civil szervezetek. Munkájuk a prevenció területén befolyásolhatja a hátrányos helyzet kialakulását, felvilágosító munkával, információk szolgáltatásával.

A kistérségben sok szervezet, egyesület, egyház, klub tevékenykedik, Szentes Város Civil Stratégiája a megyében elsőként készült el annak érdekében, hogy erősítse a civil partnerséget, lehetőséget nyújtson az önkormányzat és a civil szervezetek kapcsolatrendszerének bővítésére, érdekérvényesítésre.

A szociális területen – lakóközösségi alapon – végzett önkéntes munka nagyban segítheti az adott település egészségügyi és szociális ellátórendszernek hatékonyságát.

Kisebbség a kistérségben

A szentesi kistérségben Nagymágoacson, Szegváron és Szentesen él roma kisebbség. A kisebbségi önkormányzatok megfogalmazzák az adott közösség érdekeit, szükségleteit, elősegítik a közösség reális helyzetmegítélését, meghúzva az elvárható, illetve az irreális szükségletek határát.

Szentes Kistérség Többcélú Társulása az alábbi gyermekvédelmi, és szociális feladatokat látja el jelenleg:

Gyermekvédelem

- helyettes szülői hálózat
- gyermekek átmeneti otthona
- családok átmeneti otthona

A gyermekek átmeneti gondozásának törvényben meghatározott rendszere teljes körűen kiépült és ezen ellátások 2005. április 1. óta a Szentesi Kistérség minden településén élő lakos számára nyújtanak szolgáltatásokat. A Családok Átmeneti Otthona, a Helyettes Szülői Hálózat és a Gyermekek Átmeneti Otthona mindösszesen – egyidejűleg - 63 fő elhelyezését teszi lehetővé. Az ellátási formák széles köre a szakemberek és a rászorulóknak számára is lehetőséget nyújt arra, hogy az egyéni élethelyzetekhez, problémákhoz igazodóan a legmegfelelőbb ellátást választhassák, ami a tapasztalatok alapján a gondozás hatékonyságára is jótékony hatással van.

A Gyermekek Átmeneti Otthona csökkentette a Családok Átmeneti Otthonának zsúfoltságát, valamint elősegítette az igénylők eltérő családszerkezete szerinti és bizonyos probléma típusok szerinti specializálódását. Az egy szülő családok, bántalmazott anyák és gyermekeik, válsághelyzetben lévő várandós kismamák elsősorban a gyermekek átmeneti otthonában nyernek elhelyezést, a családok átmeneti otthonába pedig családi hajléktalanság esetében kerülnek a rászorulóknak.

Az átmeneti gondozási formák teljes körű kiépítése e területen az elkövetkezendő években új ellátási formák kiépítését nem igényli. A következő években a szolgáltatások fejlesztése és a családok kikerülési esélyeinek növelése jelentkezik feladatként (lakáshoz jutás elősegítése stb.), melynek érdekében a gyermekjóléti és szociális intézményeken túlmutató együttműködésekre lesz szükség.

Gyermekek Átmeneti Otthona, mint gyermekek átmeneti gondozását biztosító gyermekjóléti alapellátás

A Gyermekek Átmeneti Otthona megszakítás nélküli munkarendben, 6 fő szakmai státusszal, ügyeleti rendszer alkalmazásával működik, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény előírásainak megfelelően.

Az intézményben az a családban élő gyermek helyezhető el, aki átmenetileg ellátás és felügyelet nélkül marad, vagy elhelyezés hiányában ezek nélkül maradna, valamint akinek ellátása a család életvezetési nehézségei miatt veszélyeztetett. Az otthonban a gyermek anyja is elhelyezhető.

A gyermekek átmeneti gondozása keretében a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségügyi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi

ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról a szülővel egyeztetett módon gondoskodik. A gyermek részére teljes körű ellátást biztosít.

A veszélyeztetettség megszüntetése érdekében gondozási-nevelési terv készül a gyermekjóléti szolgálattal együttműködve.

Gyermekek Átmeneti Otthona

Az intézmény 23 fő elhelyezésére kapott határozatlan időre működési engedélyt. Az otthonban a férőhely keretein belül 6 fő otthontalanná vált anya is elhelyezhető. Ellátási területe a szentesi kistérség.

A férőhelyek kihasználtsága 2005.-ben: 65%, 2006.-ban napjainkig 75% volt.

Az intézménybe a felvétel a szülő vagy a gyermek önkéntes jelentkezésével történik. A felvétel előtt környezettanulmány készül, a felvételtől bizottság dönt, melynek tagjai az intézmények szakmai vezetői, és amennyiben a család alapellátás keretében már gondozott volt, akkor az esetfelelős családgondozó, ennek hiányában a Gyermekjóléti Szolgálat szakmai vezetője.

Az ellátás tartalmát az adott családra szabott szakmailag megalapozott, a szülő lehetőségeit szem előtt tartó megállapodásban rögzítik.

Az intézményben az ellátottak életét úgy szervezik meg, hogy otthonos körülmények között biztosítva legyen a nyugodt légkör, érezzék magukat biztonságban az ellátottak, fejlődjenek egyéni képességeik, kapjanak segítséget hátrányaik leküzdéséhez, legyen természetes számukra az egészséges életmód.

A veszélyeztetettségi tényezők megszüntetésére a gyermekjóléti szolgálat családgondozójával gondozási-nevelési tervet készítenek.

A 2005-ös évben a gyermekjóléti szolgálat javaslatára 6 család került felvételre, 2 anya gyermekeivel családon belüli bántalmazás miatt saját maga kérte felvételét. Két gyermeket ideiglenes jelleggel kérésükre a szülő beleegyezésével láttak el. A hat család lakhatási problémák miatt kapott elhelyezést. Az összes ellátotti létszám 30 fő volt.

A 2006-os évben 15 család 53 fővel került felvételre. Önként jelentkezett 4 család, a gyermekjóléti szolgálat javaslatára 10 család, jelzőrendszer tanácsára 1 család került felvételre.

Ideiglenes elhelyezést 4 személy kapott, anya nélkül 4 fiatakorút láttak el. A felvétel indoka legtöbbször lakhatási probléma és a családon belüli erőszak és konfliktus.

Az intézménybe bekerülő családok (21 család) közül a bekerülés indoka volt a nem megfelelő lakhatási körülmény 14 esetben, 11 családnak volt lakásigénylése. A bentlakás időtartama alatt 4 család kapott szociális bérlakást, 3 család albérletbe költözött, 1 család a saját otthonát tette lakhatóvá, 2 család családon belül oldotta meg lakásproblémáját. 4 bentlakó családnak még nem oldódott meg helyzete.

A két év során az intézményben lakó 21 anya közül 8 személynek bejelentett munkaviszonya, 3 személy rendszeres alkalmi munkát végzett, 3 anya gyermekgondozási szabadságon volt, 7 anya rendszertelenül vagy egyáltalán nem végzett alkalmi munkát sem. Az anyák segítséget kaptak gyermekeik ellátásában, felügyeletében, gondozásában a munkavégzésük ideje alatt, valamint a gyermekek szabadidejének hasznos eltöltésében.

Családok Átmeneti Otthona

Az intézmény 33 férőhelyén egyidejűleg 8 család átmeneti elhelyezését és gondozását tudja megoldani. Az egész évben folyamatos nyitva tartás mellett a sokrétű szakmai munkát 6 fő végzi. A 6, illetve 12 hónapos elhelyezés alatt az intézmény a családoknak főzési-étkezési, mosási, tisztálkodási lehetőséget biztosít. Az intézmény pszichológiai, jogi, szociális, és mentálhigiénés segítséget nyújt, továbbá az egyénre szabott bánásmódot, az intézményen belüli közösségi élet szervezését biztosítja. Segítséget ad a családi és társadalmi kapcsolatok ápolásában és a hivatalos ügyek intézésében.

A gyermekjóléti szolgálattal együttműködve családgondozást végez, melynek keretében krízisintervenciót, mentális gondozást, családi konfliktuskezelést, lakhatási lehetőségeket kutat fel és közvetít a lakóknak. Az intézmény jellegéből fakadóan indokolt esetben gyermekfelügyeletet biztosít, sajnos ennek a feladatnak az épület adottságaiból kifolyólag (nincs megfelelő terem) csak korlátozottan tud megfelelni. Szabadidős foglalkozásokat szervez és közvetít a lakóknak. Adományokat gyűjt és oszt a rászorulóknak részére.

Az intézményben folyó szakmai munka célja, hogy a különböző, szociális, családi, okok miatt otthontalanná vált családok számára a gyermeknevelést, gondozást lehetővé tevő biztonságos otthont megteremtse.

Az otthonba bekerülő családok jelentős része krízishelyzetben van, ezért a gondozási folyamat krízis kezeléssel kezdődik (1, 1,5 hónap), majd annak felszámolását követően a család erőforrásainak felmérése után közösen tervezik meg a kiköltözés lehetséges útját.

Általános lépések ebben a folyamatban a következők:

1. Szülőknek munkahely keresése (nehézséget okoz a cigány származás, alacsony iskolai végzettség, szakképzettség hiánya, kulturális hátrányok), a család megélhetését biztosító jövedelem előteremtése.
2. A jogosultság esetén szociális és gyermekjóléti pénzbeli ellátások igénylése.
3. Segítő családi- és egyéb szociális kapcsolatok feltárása.
4. Gyermek napközbeni ellátásának megszervezése.
5. Kikerülést szolgáló terv készítése, gondozás.

A családok kigondozását elősegítendő új térítési díj rendszer bevezetését követően, a lakók fizetési morálja javult, a visszaigénylési lehetőség segíti kiköltözésüket. A visszaigényelhető összeg általában fedezi az albérleti kiadásokat, illetve lehetővé teszi az önkormányzati bérlakás használatba vételi díjának kifizetését.

A problémák tartós rendezése esetén nagy nehézséget okoz, hogy a lakók fele sürgősségi listán szerepel, tehát szociálisan rászorult a bérlakásra, mégis a lakáshiány miatt benntartózkodásuk alatt nem jutnak bérlakáshoz, pedig a szociális bérlakásba költözött lakók esetében az élethelyzetükben beállt változás nem csak lakhatásuk, hanem a család és a gyerekek életének más területein is pozitív változásokat indít el.

Az esetek többségében hiába áll rendelkezésre több havi albérleti díj, ha a család kisgyermekes, vagy cigány származású, a tulajdonosok azonnal visszautasítják, további nehézség, hogy a tulajdonosok nem kötnek szerződést az albérlőkkel, így azok lakhatási támogatásra sem válhatnak jogosulttá.

A lakhatás tartós rendezésekor további problémát okoz az egyedül álló, gyesen lévő, többgyermekes édesanyák kigondozása. Sajnos jövedelmi helyzetükben nem tudnak olyan változást előidézni, amely egy albérlet hosszú távú fenntartását tenné lehetővé.

Megállapítható, hogy pozitív változásokat azokban a családokban lehet elérni, ahol mindkét szülőnek tartós munkahelye van, ahol vannak segítő családtagok, illetve segítő kapcsolatok is mozgósíthatók a problémák rendezéséhez. Ezekben az esetekben, bérlakásról, tartós albérletről, de önálló házvásárlásról, illetve építkezésről is be lehet számolni.

Jól meghatározhatóak azok a csoportok is, amelyeknek a jelen feltételek mellett a családok átmeneti otthona nem tudja tartósan rendezni élethelyzetét. Sajnos vannak, akik önerőből tartós munkavállalás mellett sem tudnak megnyugtató módon kiköltözni az intézményből (iskolázatlanságukból következően alacsony munkabér, instabil állás), ezt mutatja az is, hogy közülük kerülnek ki azok a családok, amelyek néhány hónap múlva újra elhelyezésüket kérik az intézményben. Ennek oka, hogy a családtagok, szülők, barátok, azok a természetes kapcsolatok, akik segíteni tudnának, azok sincsenek jobb helyzetben, mint a gondozottak. Legtöbbször ilyenkor őket is segíteni, gondozni kell.

Szociális ellátás

- házi segítségnyújtás
- jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
- közösségi ellátás
- hajléktalanok ellátása

Házi segítségnyújtás

A hatályos szociális törvény kötelezően ellátandó alapszolgáltatások körébe sorolja a házi segítségnyújtást, mely minden település számára kötelezően ellátandó feladat.

Azon idős személyek számára nyújt segítséget, akik saját otthonukban önmaguk ellátására saját erőből, egészségi állapotuk miatt nem képesek gondoskodni, illetve nincs senki, aki róluk gondoskodni tudna.

A szakképzett szociális gondozó a következő szolgáltatásokat tudja nyújtani:

- mosás, vasalás,
- vérnyomás, vércukor mérés,
- gyógyszeríratás, kiváltás, adagolás
- étkeztetés, fürdetés, mozgatás,
- lakókörnyezet rendbetétele, takarítás,
- ügyintézés, érdekvédelem, kapcsolattartás,
- foglalkoztatás, segítő beszélgetés, lelki vezetés, krízis kezelés.

Jelenleg Árpádhalom csatlakozott 2005. április 01-től a gesztor intézményhez.

Az első időszakban készült egy kérdőíves felmérés, melyet a helyi szociális gondozó készített összesen 55 fővel.

A következő táblázat azt szemlélteti, hogy milyen változások történtek a társulás következtében:

Megnevezés	Árpádhalom 2005. előtt	Árpádhalom 2005. után
Szakember személye és munkaideje	Helyi lakosú szociális gondozó napi 6 órában	ugyanaz, Gondozási Központ alkalmazásában
Az ellátottak szükségleteinek felmérése	Ilyen jellegű felmérés nem történt	55 fő tekintetében a felmérés megtörtént
A munkavégzéshez szükséges tárgyi feltételek biztosítása	A gondozónő saját gépével a saját otthonában mosott (munkavédelmi felelősség?)	2005. őszén automata mosógép került beszerzésre mely az idősek klubjában üzemel Árpádhalmon
A helyi emberek kulturális közösségi programhoz jutása	Kevés lehetőség	Folyamatos programokat biztosít az intézmény, az idős embereket kisbusszal szállítják
A szakmai munka elismerése	Korábban nem volt ilyen jellegű ünnepség	november 12. szociális munka napján ünnepség
Közösségi tér biztosítása	Felújított klubhelyiség rendelkezésre állt, de nem üzemelt	A klub kinyitásának, szakmai tartalommal való megtöltésének feladata
Tudományos konferenciák	Korábban nem vett részt konferenciákon, szakmai továbbképzéseken	Megyei módszertani értekezlet, Tapasztalatcsere műhely

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

Az ellátás saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó megfelelő használatára képes időszerű vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása szolgálja.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás segítségével fenntarthatók a biztonságos életvitel feltételei, lehetőséget nyújt a szakszerű segítségre, a helyszínen történő gyors megjelenésére a nap 24 órájában.

A jelzéseket az un. diszpécser központ fogadja, ahol 24 órában fogadják a hívásokat. A diszpécser központ segélyhívás esetén a segítséget kérő nevének címének, elérhetőségének és a jelzett problémának a közlésével értesíti a készenlétben lévő gondozónőt.

A kikerülő ügyeletes gondozónő szükség esetén értesíti az egészségügyi és szociális ellátórendszert.

Közösségi ellátások

A közösségi ellátás közösségi alapú szolgáltatás, amely a pszichiátriai betegek számára a saját lakásán, lakókönyezetében a természetes erőforrások / család, szomszéd, rokon, ismerős, barátok, önkéntes segítők stb./ aktív támogatásával történő segítségnyújtás.

Az igénybevétel önkéntes, de szükséges hozzá a pszichiátriai szakorvosi javaslat, pld. Szentes Területi Kórház ideggondozója. A szolgáltatás térítésmentesen vehető igénybe, amely a következőket nyújtja:

- természetes emberi kapcsolatok megtartása,
- a szolgáltatást igénybevevők és a hozzátartozóik személyes céljainak meghatározása,
- a személyes célokat akadályozó problémák megfogalmazása,
- tájékoztatás a betegséggel kapcsolatos tudnivalókról, és az ahhoz való alkalmazkodás és kezelés teendőiről,
- életmódbeli tanácsok,
- társintézményekkel kapcsolattartás és együttműködés a szolgáltatást igénybe vevő érdekében,
/ házi orvos, egészségügyi ellátórendszer, szociális ellátások, gyámhatóság, családsegítés, hajléktalan ellátás /
- támogatás munkahely keresésben, állás kereső tréningek szervezése,
- közösségi, kulturális és szabadidős programok szervezése,
- esélyegyenlőség biztosítása, előítéletek csökkentése érdekében a helyi közösségek tagjai számára szervezett felvilágosító előadások szervezése.

Hajléktalan ellátás

A kistérségben Szentes Város Önkormányzata kiépített hajléktalan ellátó rendszerrel rendelkezik.

Alapellátás keretében:

- Étkeztetést → népkonyha
- Nappali ellátást → nappali melegedőt üzemeltet

Szakellátás keretében:

- Átmeneti ellátást biztosít → éjjeli menedéken és átmeneti szállón

Az elmúlt években az intézmény különböző településekről összesen 176 embert látott el. A kistérségből Szegvárról 7 főt, Derekegyháza-ról 2 főt, Nagymágocsról 2 főt, Nagytőkéről 2 főt, Fábiansebestyénről pedig 3 főt.

Az intézmény a személyes gondoskodás keretében a következő ellátási formák működését biztosítja:

1.) Éjjeli menedék (20 fő férfi férőhellyel)

- Éjszakai szállás nyújtása
- Ágynemű biztosítása
- Személyes tisztálkodás lehetősége
- Személyes használati tárgyak biztonságos megőrzése
- Postacím biztosítása

Átmeneti szálló (22 fő férfi, 8 női férőhely)

- szállás biztosítása
- személyi tisztálkodási lehetőség
- beteg elkülönítésre, közösségi együttlétre lehetőség
- személyes tárgyak biztonságos megőrzése
- orvosi ellátás
- szociális és mentális gondozás
- egyénre szabott bánásmód
- intézményen belüli élet szervezése
- családi és társadalmi kapcsolatok ápolásának segítése
- hivatalos ügyek intézése
- látogatás biztosítása
- tisztálkodáshoz szükséges textiliák biztosítása
- ágynemű biztosítása
- személyes ruházatának tisztításához szükséges feltételek biztosítása
- postacím biztosítása

2.) Nappali melegedő (30 fő férőhely)

- közösségi együttlét
- pihenés
- személyi tisztálkodás
- személyes ruházat tisztítása
- étel melegítése, tálalása és elfogyasztása

3.) Népkonyha (20 fő)

- egyszeri meleg étel biztosítása
- a feltálaláshoz szükséges edények, tálcák biztosítása

4.) Orvosi ellátás: a lakók részére hetente egy alkalommal háziorvosi rendelés biztosítása

A leírtakon túl egyéb szolgáltatásokat is nyújt az intézmény:

- kenyérosztás
- szakrendelésre betegek beszállítása, elkísérése
- gyógyszersedők gyógyszereinek biztonságos tárolása és rendeltetésszerű kiadása
- vércukorszint- és vérnyomásmérés
- hajnyírás
- kapcsolattartás bv. intézetbe került lakókkal
- elsősegélynyújtás
- hűtőszekrény használata
- iratpótlás segítése, hivatali ügyek segítése
- szabadidő hasznos eltöltése, sportolási lehetőség
- házi könyvtár (adomány könyvekből)
- tömegkommunikációs eszközök (tv, rádió, újság) használata

Téli krízis időszaka alatt (nov. 1-től márc. 31-ig) az étkeztetést kibővül reggeli és vacsora biztosításával az erre rászorultaknak. Utcai szociális munkát is végeznek ebben az időszakban, e munkánkat a lakosság is segíti.

Élelmiszerbank

Az élelmiszerbank által támogatottak sorába felvették az intézményt. A tőlük kapott adományokat az intézményen kívül élő rászorultaknak is eljuttatják.

Az Élelmiszerbank célja a gazdaságban keletkező, még fogyasztható élelmiszerfeleslegek szétosztása a rászorulóknak között. Alapelvei: ingyenesség, függetlenség. Működése: az élelmiszerbankok elutasítják a pénz „elsőbbiségét”, tevékenységük alapja az aktív és felelősségteljes szolidaritás megvalósítása és hirdetése. Azon munkálnak, hogy tanúskodjanak a szegénység létéről, az éhezés, mint függőség elfogadtatásán keresztül.

Ennek fényében a működésüket

- természetbeni adományok,
- működési költségek támogatók általi átvállalása,
- karitatív szervezetek részvétele,
- egyéb támogatások, adományok

biztosítják.

Az intézmény rehabilitációs munkát is folytat. Fizikai, pszichés és szociális rehabilitációt, melynek keretében az egészség helyreállítására, a lelki, érzelmi folyamatok normális működésének helyreállítására, valamint az önfenntartó, önérvényesítő képességek visszaállítására törekednek.

Az eddigiekben felvázoltak a jelenlegi állapotot tükrözik. Megállapítható, hogy sok ponton vannak még a közös feladatellátásra lehetőségek, melyek felmérése, áttekintése a következő lépés.

Jövőkép

A számok azt mutatják, hogy a kistérségben is felgyorsult a **népesség elöregedése**, jelentősen nő az idősek aránya. Ezekre a változásokra fel kell készülni, ki kell alakítani a közös alapokat és a jogi kereteket az **idősek jogainak védelme és életminőségének javítása** érdekében.

Az idősek ellátására vonatkozó feladatokat igényeik felmérésével és állapotuk figyelembe vételével kell megtervezni.

Jelentős a **külterületi népesség aránya**, ezért olyan szociális ellátórendszert kell kidolgozni, mely növeli esélyegyenlőségüket.

A **fiatalok** aránya igen magas a **munkanélküliek** között. Nincs összhangban a munkaerő-piaci kereslet és kínálat, a helyzetük romlását meg kell állítani.

A szakembereknek kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy **az ellátásban részesülők emberi és állampolgári jogai ne sérüljenek**.

A fejlesztés céljai között kell, hogy szerepeljen:

- a **megfelelő alapellátás biztosítása**, törekedni kell arra, hogy a lakókörnyezetekben ne legyen ellátatlan, rászoruló ember,
- a **külterületi lakosság** intézményhiányból eredő **hátrányának csökkentése**, elszigetelődésük megakadályozása,
- minden pályázati lehetőséget ki kell használni, amely elősegíti a **munkanélküliség csökkentését**, a fiatalok munkába állását,
- javítani, bővíteni a **pszichiátriai és szenvedélybetegek rehabilitációját**,
- **az idős, vagy fogyatékos személyek** minél tovább megtarthatóak legyenek **otthonukban**,
- az egészségügyi és szociális intézményi ellátórendszer szoros együttműködése,
- a **települések közötti többszintű kapcsolat** építése, bővítése, **jószomszédsági viszony erősítése**,
- **azonos minőségi irányelvek mentén**, egységesíteni a kistérség szakmai fejlődését, innovatív módszerek bevezetését,
- a társadalmi, gazdasági élet minden területén létrejött **civil szervezetek bevonása a feladatok megvalósításába**, a szolgáltatások minőségének növelésébe,
- a területi egyenlőtlenségek mérséklése.

A fentiek alapján a **várható eredmény** az önkormányzati önállóság megőrzése mellett olyan szociális ellátórendszer kiépítése, melynek fenntarthatósága biztosítható, figyelemmel a többletforrások bevonásának lehetőségére is.

A kistelepülések lakossága számára is elérhető minőségi szociális szolgáltatások kibővülésével a település lakosságmeztartó ereje is növekedni fog.

A különböző nagyságú települések között egyfajta **hidat** képezhetnek a humán tevékenység különböző szinterei.